

KA-220-SCH Erasmus+ «Rent miljø – rent skoleklima» med kreativitet
 Miljøpraksis i skoleopplæring – prosjektet «Rent og kreativt» & Creative

2023-1-NO01- KA220-SCH-000159229

Miljøundervisning i historiepensum

Introduksjon

Utdanning og opplæring i grunnskolen og videregående skole sikrer tilegnelse av grunnleggende kunnskap og ferdigheter som er nødvendige for en ung persons fremtidige liv og muligheten for videre utdanning. Forståelse av historie bidrar til å forstå prosessene som har formet menneskeheten fra de tidligste tider til i dag ved å forklare utviklingen av menneskelige samfunn, tidligere og nåværende menneskelige erfaringer og sosiale fenomener i deres historiske perspektiv. Ved å lære om sin egen nasjon, stat, samfunn, kulturelle og historiske arv, samt om andre nasjoner, kulturer og samfunn i fortid og nåtid, tilegner elevene seg kunnskap og utvikler ferdigheter som gjør dem i stand til å forstå sin egen identitet og andres identiteter. I dag, i globaliseringens tidsalder, hvor det er en sterk blanding av forskjellige kulturer, verdensbilder og religioner, må en ung person bli en borger av Europa og verden, samtidig som de bevarer sin egen nasjonale identitet, verdsetter og beskytter sin kulturelle og åndelige arv.

Formålet med å undervise og lære historie

Utvikling av holdninger, meninger, motivasjon og beredskap til å sameksistere med andre og de som er annerledes er en integrert del av undervisning og læring i historietimer. Å studere tidligere hendelser som har uttalte moralske og etiske dimensjoner bidrar til å forstå menneskers handlinger i fortiden og lar samtidig elevene revurdere og befeste sitt personlige system av verdier, holdninger og tro.

Formålet med historieundervisningen er å stimulere elevenes interesse for å studere fortiden, å legge til rette for forståelse av nåtiden og å tilegne seg kunnskap og ferdigheter som er nødvendige for informert og aktiv deltakelse i samfunnet som borgere av lokalsamfunnet, Kroatia, Europa og verden.

Aktive borgere anerkjenner verdien av solidaritet, tenker kritisk om samfunnet og handler for kollektiv endring til fordel for menneskeheten.

Formålet med å undervise og lære historie er å utvikle elevenes evne til å tenke historisk innenfor fem områder av menneskelig aktivitet: sosial, økonomisk, vitenskapelig-teknologisk, politisk og filosofisk-religiøs-kulturell. Ved å lære historie utvikler elevene grunnleggende ferdigheter knyttet til å stille spørsmål ved kilder, vurdere kontekst, se hendelser fra ulike perspektiver, revurdere synspunkter og konklusjoner, og danne meninger basert på velbegrunnede antagelser.

Grunnleggende historisk kunnskap er en nødvendig forutsetning for slikt arbeid. Utvalget av viktige historiske hendelser, prosesser og fenomener i bestemte områder og historiske perioder er imidlertid avgjørende.

Pedagogiske mål for undervisning og læring

Studenten:

1. Forstår periodene og samfunnene som studeres, inkludert viktige hendelser, individer, prosesser, fenomener og viktige kjennetegn ved de historiske periodene og samfunnene som studeres. Dette inkluderer sosial, økonomisk, vitenskapelig-teknologisk, politisk og kulturell utvikling av mennesker i fortiden. Ved å gjøre dette bruker de passende terminologi og forstår nåtiden som en konsekvens av historisk samfunnsutvikling.
2. Ser på fortiden ved hjelp av ferdigheter og tekniske konsepter som tid og rom, årsak og virkning, kontinuitet og endring, arbeid med historiske kilder, historisk perspektiv, samt sammenligning og konfrontasjon.
3. Formulerer et forskningsspørsmål for aktiv læring utledet fra historisk innhold og deltar i begrunnede diskusjoner samtidig som de aksepterer ulike velbegrunnede synspunkter.
4. Forstår profesjons-etiske normer og verdiaspekter knyttet til historiestudiet, basert på hvilke de danner et personlig system av verdier, holdninger og tro, utvikler arbeidsvaner, ansvar, kreativitet og selvtillit, og åpenhet for livslang læring.
5. Bruker kunnskapen og ferdighetene som er tilegnet gjennom historielæring til å realisere personlig potensial og handle ansvarlig i det offentlige liv i det lokale, nasjonale, europeiske og globale samfunnet.
6. Forstår viktigheten av å bevare lokale, nasjonale og globale kulturelle, historiske, og åndelig arv.

Strukturen i historiepensumet

Fagplanen for historie er organisert i fem domener: samfunn, økonomi, vitenskap og teknologi, politikk og det filosofisk-religiøse-kulturelle området. Denne tilnærmingen er forankret i historievitenskapen som studerer fortiden innenfor fem ulike områder av menneskelig aktivitet: sosiale, politiske, vitenskapelige og teknologiske, økonomiske og kulturelle.

A. Samfunn

Ved å studere ulike samfunn får studentene en dypere forståelse av dem og aksepterer verdien av menneskeverd. De lærer om varierende og skiftende syn på familiestrukturer, mannlige og kvinnelige roller, barndom, barns rolle, statusen til ulike grupper i samfunnet (religiøse samfunn, etniske samfunn, folk, nasjoner), og forholdet mellom individer og sosiale grupper. Dette området tar også for seg hvordan økonomiske, religiøse, kulturelle og politiske endringer har påvirket samfunnslivet. Det inkluderer fenomener som har formet skjebnen til millioner av mennesker, som slaveri, sosiale konflikter, migrasjon og innvandring, konsekvensene av sykdommer, kriger og hungersnød, forventet levealder og økningen i levestandard som følge av medisinske, teknologiske og økonomiske oppfinnelser.

B. Økonomi

Innenfor rammen av økonomisk historie lærer studentene om betydningen av økonomiske prestasjoner som påvirker livskvaliteten og samfunnsstrukturen, inkludert økonomiens innvirkning på hele den historiske utviklingen. Utvekslingsrelasjoner innad i et samfunn og mellom ulike kulturer og stater har hatt en betydelig innvirkning på samfunn og politikk, og skapt skiftende mønstre av regional, hemisfærisk og global økonomisk dominans. Utvekslingen av produkter og ideer i det 21. århundre baner vei for fremveksten av en global internasjonal økonomi med vidtrekkende konsekvenser for alle andre områder av menneskelig aktivitet.

C. Vitenskap og teknologi

Studentene lærer at behovet for å forstå naturen og verden vi lever i er like gammelt som menneskeheten selv. De lærer hvordan mennesker har forsøkt å forbedre sin livsstil og sitt arbeid, fra matproduksjon og transport av varer til økt økonomisk sikkerhet, bedre helse og velferd for enkeltpersoner og ulike sosiale grupper. Å forstå den vitenskapelige og teknologiske utviklingen som har drevet endring, og hvordan innovasjoner har endret alle andre områder av menneskelig aktivitet, er avgjørende for å studere fortiden.

D. Politikk

Gjennom kunnskap om politisk historie forstår studentene de politiske handlingene til enkeltpersoner og grupper i lokalsamfunn, stater, samfunn og nasjoner i Europa og verden. De lærer om prosessen med å bygge makt og statlige institusjoner, enkeltpersoners og gruppers innsats for å gripe og opprettholde makt over andre, kampen for å oppnå og bevare grunnleggende menneskerettigheter, rettferdighet, likhet for loven, respekt for lov og orden i samfunn, og regionale og globale mekanismer for å fremme internasjonal lov.

E. Filosofisk-religiøst-kulturelt område

Ved å lære om filosofi, religion og kunst, forstår studentene hvordan ideer, tro og verdier har påvirket menneskelige handlinger dyptgående gjennom historien. Religion, filosofi og kultur har vært sentrale for alle samfunns ambisjoner og prestasjoner, og er kilden til historiske endringer fra de tidligste tider. På dette området lærer studentene om kreative menneskelige aktiviteter og kreativiteten i individuelle samfunn, kunst, politiske og filosofiske ideer, og utdyper sin forståelse av den menneskelige erfaringen i fortiden.

Viktigste tekniske konsepter i historieundervisningen

1. Tid og rom

Dette konseptet bygger en følelse av flyten, rekkefølgen og varigheten av hendelser. Uten et tidsmessig rammeverk er det umulig å forstå fortid og nåtid eller utforske forholdet mellom hendelser. Derfor vil elevene i historietimene ta i bruk et generelt tidsmessig rammeverk (historiske perioder) og det grunnleggende om tidsberegning. De vil bruke vokabular som beskriver tidens gang, plasserer hendelser, individer og fenomener i passende perioder. I senere læringsår vil de forstå den konstruktive naturen til ulike periodiseringer og stille spørsmål ved betydningene som tilskrives hendelser markert som vendepunkter.

Det fysiske rommet rundt mennesker preger deres levesett, økonomi, sosiale utvikling og politiske handlinger. Utvidelsen av transportnettverk, ideer, produkter, sykdommer, menneskelig migrasjon osv. er også dypt knyttet til geografisk rom og dets egenskaper. Dermed innebærer rombegrepet komplekse forhold mellom mennesker og det naturlige miljøet som omgir dem.

2. Årsaker og konsekvenser

Konseptet årsaker og konsekvenser forklarer faktorene som førte til individuelle historiske hendelser, fenomener og prosesser, samt resultatene av disse hendelsene. Dette konseptet forklarer hvorfor hendelser skjedde som de gjorde, hvordan én hendelse fører til en annen, og hvorfor én hendelse kan ha flere årsaker og konsekvenser. Elevene skiller mellom årsaker, utløsere og konsekvenser og forklarer kategorier av årsaker. De identifiserer direkte angitte årsaker og konsekvenser eller utleder dem når de ikke er eksplisitt nevnt. De forstår at noen årsaker og konsekvenser er mer betydningsfulle enn andre, og at det finnes ulike synspunkter rundt dem.

3. Kontinuitet og endring

Når vi søker etter kilder til kontinuitet, ser vi etter tegn på uavbrutt eller voksende evolusjonær utvikling. Omvendt er kildene til endring vi søker tegn på brudd med fortiden. Studentene studerer endringer over tid, men også hva som forblir det samme eller likt (institusjoner, tradisjoner, politiske systemer, verdier, levesett for visse sosiale grupper). Å forklare rytmen i endringene er også viktig: noen endringer er langsomme og gradvise, mens andre (kriger, revolusjoner, økonomiske kriser) er raske og turbulente, og forårsaker plutselige forstyrrelser og endringer i samfunnet. Å lære om dette konseptet inkluderer å forstå egenskapene til en periode og vurdere i hvilken grad visse fenomener betydde endring for menneskene på den tiden. Videre må studentene forstå at endringer ikke alltid betyr fremgang. Begrepet fremgang bærer en viss verdsettelse, knyttet til verdier som kan variere fra ett samfunn eller en kultur til et annet.

4. Arbeid med historiske kilder

Trinnene i å lære dette konseptet for studenter inkluderer bruk av ulike typer historiske kilder, forståelse av kildenes betydning i studiet av fortiden, og å danne svar som innlemmer data fra kildene. Studentene lærer å analysere og evaluere kilder, stille spørsmål om tid, sted og omstendigheter rundt deres tilblivelse, samt om forfatteren, deres synspunkter og intensjoner. Ved å lære om kilder blir studentene kjent med viktigheten og rollen til kulturhistorisk arv og institusjonene som bevarer slik arv.

5. Historisk perspektiv

Konseptet historisk perspektiv gjør det mulig for studentene å se fortiden med tanke på den tidsmessige og sosiale konteksten i perioden de studerer. Ved å utvikle et historisk perspektiv vil studentene identifisere verdier, tro og praksis hos individer og samfunn i ulike perioder og skille dem fra dagens. De vil også avgjøre i hvilken grad et fenomen eller en prosess fra fortiden var representativt for en rekke individer og/eller grupper i fortiden. På et høyere utdanningsnivå vil studentene kunne forklare nåtidens innflytelse på tolkningen av tidligere hendelser og hvilken betydning visse fenomener eller prosesser hadde for mennesker i fortiden, samt deres betydning for oss i dag.

6. Sammenligning og konfrontasjon

Konseptene sammenligning og konfrontasjon gir en bedre forståelse og forklaring av historiske hendelser, fenomener og prosesser, samt verk av menneskelig kreativitet, ved å plassere dem i en kontekst der de kan vurderes og tolkes. Gjennom sammenligning identifiseres deres likheter, fellestrekk eller gjensidige forskjeller og påvirkninger. Ved å sammenligne kategoriserer vi hendelser, fenomener og prosesser, samt verk av menneskelig kreativitet, i grupper (klassifisering), noe som lar oss formulere generelle konklusjoner og historiske generaliseringer.

Sammenheng med andre fag og tverrfaglige temaer

Historiefaget er knyttet til andre fag og tverrfaglige temaer ved å oppnå beslektede mål, resultater og innhold, og ved å utvikle grunnleggende kompetanser.

1. Språkforbindelser

- Morsmål og fremmedspråk: Historie er knyttet til disse fagene gjennom utviklingen av mediekultur, litteraturhistorie, kritisk lesing og skriving, og klar, passende og profesjonell uttrykksmåte.

2. Geografi

- Historie korrelerer med geografi i studiet av rommet der mennesker opptrer som individer og lokalsamfunn med sin kultur, religion, økonomi og leveste.

3. *Filosofi, sosiologi, logikk, politikk og økonomi*

- Historie knyttes sammen gjennom innhold som fremmer utviklingen av kritisk tenkning og argumentasjonsevner, analyse av sosiale spørsmål, utvikling av politisk tenkning og økonomisk leseferdighet, studiet av menneskerettigheter og demokratisk medborgerskap.

4. *Matematikk*

- Historie er knyttet til matematikk gjennom eksempler på tidsberegning, analyse av demografiske data, tabeller og diagrammer.

5. *Informasjonsteknologi*

- Historie er knyttet til informasjonsteknologi i utviklingen av positiv og ansvarlig bruk av digital kompetanse.

6. *Musikk og visuell kunst*

- Historie knytter seg til disse fagene gjennom studiet av musikk, maleri, skulptur og arkitektur i en bredere historisk og kulturell kontekst.

Realisering av tverrfaglige temaer i historie

1. *Lære å lære*

- Dette realiseres gjennom anvendelse av ulike læringsstrategier, bruk av informasjon fra ulike kilder og skaping av et oppmuntrende læringsmiljø.

2. *Entreprenørskap*

- Realisert ved å tilegne seg kunnskap om økonomien og økonomiske trender som har påvirket den moderne verden.

3. *Personlig og sosial utvikling*

- Oppnås gjennom bruk av ulike arbeidsformer. Ved å samarbeide i par eller grupper tar elevene ansvar for læring, evaluerer sitt eget og andres arbeid, og utvikler selvbilde og forståelse av andre.

4. *Bruk av IKT*

- Realisert gjennom bruk av digitale verktøy og utvikling av ansvarsfølelse og kritisk tenkning rundt bruk av teknologi og informasjonskilder.

5. *Helse*

- Realisert gjennom innhold om helse, sykdommer, medisin, hygiene, ernæring og bolig i fortiden.

6. Bærekraftig utvikling

- Realisert gjennom innhold om menneskers påvirkning på miljøet i fortiden og nåværende.

7. Samfunnsopplæring

- Realisert ved å studere fagstoff om menneske- og minoritetsrettigheter, nasjonale og internasjonale instrumenter for beskyttelse av disse, demokratets og det demokratiske samfunnets funksjon, kampen for sosial og politisk likhet, verdiene av aktivt medborgerskap og kulturell pluralisme. Studentene forklarer opprettelsen av Republikken Kroatia, organiseringen av regjeringen, rollen til statlige institusjoner i Kroatia og rollen til EU-institusjoner.

Integrering av miljøundervisning i historiepensum

Å integrere bærekraftig utvikling i en historiepensum kan gi elevene en bred forståelse av hvordan historiske hendelser og avgjørelser har påvirket verden vår, og hvordan disse lærdommene kan informere om bærekraftig praksis i dag. Her er noen trinn og strategier for å bidra til å integrere bærekraftig utvikling i historiepensum:

1. Identifiser viktige temaer og emner

Identifisere historiske temaer og emner der bærekraftig utvikling naturlig kan møtes.

Noen eksempler kan inkludere:

- **Industriell revolusjon:** Diskuter miljøpåvirkningen av industrialisering og hvordan den førte til moderne bærekraftsbevegelser.
- **Jordbrukspraksis:** Undersøk historiske jordbrukspraksiser og deres effekter på miljøet, og sammenlign dem med moderne bærekraftige jordbruksteknikker.
- **Kolonialisme og ressursutnyttelse:** Utforsk utnyttelsen av naturressurser i kolonitiden og dens langsiktige virkninger på både miljøet og samfunnene.
- **Miljøbevegelser:** Studer historien til miljøbevegelser og lovgivning, som opprettelse av nasjonalparker eller etableringen av Jordens dag.

2. Bruk casestudier og historiske hendelser

Innlemm casestudier og spesifikke historiske hendelser som fremhever prinsippene for bærekraftig utvikling. For eksempel:

- **Dust Bowl (1930-tallet):** Analyser Dust Bowl som en casestudie av uholdbar landbruk praksiser og deres miljømessige og sosiale konsekvenser.
- **Tsjernobyl-katastrofen (1986):** Diskuter atomkatastrofen i Tsjernobyl og dens innvirkning på miljøpolitikk og debatter om bærekraftig energi.
- **Rachel Carsons «Silent Spring» (1962):** Utforsk utgivelsen av «Silent Spring» og dens rolle i å øke bevisstheten om miljøpåvirkningen av plantevernmidler, noe som førte til den moderne miljøbevegelsen.

3. Koble fortid og nåtid

Trekk forbindelser mellom historiske hendelser og nåværende bærekraftsutfordringer. Oppfordre elevene til å vurdere:

- Hvordan historiske praksiser har formet dagens miljøspørsmål.
- Hvilke lærdommer kan trekkes fra fortiden for å håndtere dagens bærekraftsutfordringer.
- Eksempler på hvordan tidligere innovasjoner innen bærekraft kan anvendes i moderne kontekster.

4. Innlemme tverrfaglige tilnærminger

Bland historie med andre disipliner, som geografi, økonomi og naturvitenskap, for å gi en mer omfattende forståelse av bærekraftig utvikling. For eksempel:

- **Geografi:** Undersøk hvordan geografiske trekk påvirket historiske bosetningsmønstre og ressursbruk.
- **Økonomi:** Diskuter de økonomiske konsekvensene av historisk ressursutnyttelse og utvikling av bærekraftige økonomiske modeller.
- **Vitenskap:** Utforsk vitenskapelige fremskritt og deres rolle i både å skape og løse miljøspørsmål.

5. Fremme kritisk tenkning og debatt

Oppmuntre elevene til å kritisk vurdere historiske beslutninger og deres langsiktige innvirkning på bærekraft. Legge til rette for debatter og diskusjoner om:

- Balansen mellom økonomisk utvikling og miljøbevaring.
- De etiske hensynene knyttet til ressursbruk og miljøforvaltning.
- Ulike perspektiver på bærekraft fra ulike historiske kontekster.

6. Innlemme prosjektbasert læring

8

Engasjer elevene i prosjektbaserte læringsaktiviteter som krever at de forsker på og presenterer temaer knyttet til bærekraftig utvikling i historie. Noen prosjektideer inkluderer:

- Lage en tidslinje over viktige hendelser i miljøvernets historie.
- Utvikling av en casestudieanalyse av en historisk hendelse med fokus på bærekraftslærdommer.
- Utforme en bærekraftsplan basert på historisk praksis tilpasset moderne bruk.

7. Bruk ulike ressurser

Bruk en rekke ressurser for å gi en helhetlig forståelse av bærekraftig utvikling i historien. Disse kan omfatte:

- Primære kildedokumenter, som historiske tekster, brev og fotografier.
- Dokumentarer og filmer som dekker historiske hendelser og deres miljøpåvirkning.
- Gjeste forelesere og eksperter på bærekraft og historie.

Ved å integrere bærekraftig utvikling i historiepensumet ditt, kan du hjelpe elevene med å forstå sammenhengen mellom fortid og nåtid og gi dem mulighet til å ta informerte beslutninger for en bærekraftig fremtid.

Konklusjon

Formålet med historieundervisningen er å stimulere elevenes interesse for å studere fortiden, å legge til rette for forståelse av nåtiden og å tilegne seg kunnskap og ferdigheter som er nødvendige for informert og aktiv deltakelse i samfunnet som borgere av lokalsamfunnet, Kroatia, Europa og verden.

Aktive borgere anerkjenner verdien av solidaritet, tenker kritisk om samfunnet og handler for kollektiv endring til fordel for menneskeheten. Ved å lære historie utvikler studentene grunnleggende ferdigheter knyttet til å stille spørsmål ved kilder, vurdere kontekst, se hendelser fra ulike perspektiver, revurdere synspunkter og konklusjoner, og danne meninger basert på velbegrunnede antagelser. Grunnleggende historisk kunnskap er en nødvendig forutsetning for slikt arbeid.

Ved å integrere miljøundervisning i historiepensumet kan vi hjelpe elevene med å forstå sammenhengen mellom fortid og nåtid og gi dem mulighet til å ta informerte beslutninger for en bærekraftig fremtid.

Ressurser

- Opplæring fra nasjonalparkvesenet: <https://www.nps.gov/>
- Smithsonian Institution Education: <https://www.si.edu/education>
- Opplæring fra Miljøverndepartementet: <https://www.epa.gov/education>
- Det amerikanske miljøvernbyrået (EPA): <https://www.epa.gov/education>
- FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur (UNESCO):
<https://www.unesco.org/en/education>
- Nasjonalparkvesenet: <https://www.nps.gov/>
- Standarder fra det nasjonale rådet for geografisk utdanning (NCGE): <https://ncge.org/teacher-resources/national-geography-standards/>
- Standarder fra det nasjonale rådet for samfunnsstudier (NCSS): <https://www.socialstudies.org/standards>